

ve (s. 312) om udviklingen omkring 1903, at »Dansk Kvindesamfunds kvinder holdt fast på at ville arbejde på det borgerlige samfunds betingelser ... og under alle omstændigheder på mændenes præmisser«? Forfatteren synes helt at se bort fra de historiske betingelser, hvorunder Dansk Kvindesamfund opererede, og sætter sig noget nedladende til doms over datidens modige og energiske kvinder. Det er meget uhistorisk.

Det virker også anakronistisk at tale om »kvindebevægelse« i 1930'erne. Dengang talte man om kvindesagen. En misforståelse må foreligge, når det videre (s. 312) siges, at man ikke blot klagede til offentlige myndigheder, hvis man så, at reglerne om kvinders adgang til offentlige embeder blev tilsidesat, men også udformede sine klager »som uafhængig i offentligheden af de firmaer, der afskedigede gifte kvinder«. Firmaer var ikke offentlige myndigheder.

Utallige områder og emner vedrørende kvinder er forblevet uomtalt. Mine oldebørn vil få et mærkeligt billede af den epoke, som jeg har levet i fra trediverne og frem til nu, hvis dette 2-bindes værk skulle være deres eneste kilde til kvindernes Danmarkshistorie. Gid fremtidige Danmarkshistorier måtte blive danskernes historie, ikke blot mændenes, og ikke blot kvindernes.

Inger Dübeck

Hans Edvard Nørregård-Nielsen:
Dansk Kunst. 1-2. (Gyldendal, 1983). 800 s., ill.

Der eksisterer på engelsk et begreb, »coffee-table books«. Det drejer sig om bøger, som, anbragt på bordet i pæne hjem, giver det indtryk, at de netop er blevet forlagt dér af den ivrige læser. De tjener det dobbelte formål,

dels at lade værten brillere med sin gode smag, dels at lade gæsten brillere med sit konversationstalant. En coffee-table book færdes sjældent alene, men ligger helst skødesløst stablet i det gyldne snit i forhold til krystalvasen med de hjemmedyrkede roser og bordskålen/askebægeret. Der stilles nogle ganske klart definerede krav til en sådan bog: Den skal være indbundet, i det mindste i halvbind (pocket-bøger dur ikke), den skal være dekorativ og iøjnefaldende, og den skal være renset for kontroversielle synspunkter og emner, så kaffen ikke ender i den gale hals.

Hans Edvard Nørregård-Nielsens »Dansk Kunst« opfylder til overmål disse krav: Den er smuk at se på, indbundet i helbind, fuld af fine farvebilleder, og udgør endog en stabel i sig selv, idet den består af et bind, som er en historisk oversigt, og et, som indeholder kunstnerbiografier i alfabetisk orden. Den er ydermere kemisk renset for kontroversielle synspunkter om noget som helst.

Jeg er ikke negativ over for genren, synes faktisk, at der skal være plads til det hele. Og Gyldendal har nok et nøje overblik over danske kaffeborde, hvor der er bøger behov, ellers havde man ikke givet sig i lag med projektet. Forfatteren oplyser i forordet, at han er blevet bedt om en bog med »lystvandringens karakter«. Nu tror jeg nok, at jeg, som forlægger, ville have bedt en ældre kunsthistoriker med synspunkter, som i ostesproget hedder gennemlagrede, om at påtage sig opgaven, men hvad ved jeg om udbud og efterspørgsel og valutaslangens uransagelige veje.

Jeg synes egentlig også, at bogen er rimelig god og velskrevet af sin art – det er bare skønne spildte kræfter, eftersom den skal ses og ikke læses. Det, som er en skam, er, at der, inden for et

fag med særdeles begrænsede ressourcer, stadig produceres en lind strøm af såkaldt populærvidenskabelige værker, når der er en fatal mangel på videnskabelige arbejder om snart sagt alt inden for den danske kunsthistorie. Det er ikke længere siden end 1972, at Politikens indbundne, stabelbare, dekorative 5 binds værk udkom. »Dansk Kunst« adskiller sig hverken emnemæssigt eller begrebsmæssigt fra dette oversigtsværk, blot er den meget mindre, som det hedder i den berømte børnebog. Eller som der står i Hamlet: »What do you read, my Lord?« »Words, words, words.«

Wivan Munk-Jørgensen

Politikens historie set indefra. 1884-1984. I-II. (Politikens Forlag, 1983) 440, 568 s., 320 kr.

Politiken har fejret sit 100-års jubilæum med manér. Et blivende vidnesbyrd om åremålet er Bo Bramsens 1000-sider store bladhistorie. Den har fået undertitlen: En scrapbog samlet og kommenteret af Bo Bramsen, og han har selv fortalt, at han i det store og hele først har taget illustrationerne – og dem er der talrige af – og monteret dem for derefter at udfylde hullerne med tekst. Denne tekst, selvfølgelig velskrevet, samler sig om personer og begivenheder, lange linier og tilstande er der næsten aldrig, dog sker det jævnligt, at en sag eller en person følges op og til ende uanset, at dispositionen ellers er kronologisk ordnet år for år.

Det er altså ikke blevet en egentlig historisk fremstilling. Centrale emner savnes, og de blev savnet allerede ved Vald. Koppels fremstilling i 1946. Politiken er jo ikke blot en avis, men en af de centrale institutioner i Danmark, og det indebærer særlige forpligtelser. Det

vil derfor simpelthen være en pligt, at vi senere får en regelret avishistorie. Det kunne Bo Bramsen sikkert også have leveret; nu blev det imidlertid det, vi har fået, og det er der al mulig grund til at være glad for, fordi det også giver en lang række betydningsfulde oplysninger og givetvis vil nå mange flere læsere, end en egentlig historisk fremstilling vil gøre.

Der skal blot nævnes nogle eksempler på, hvad der ville have været i en historisk fremstilling, men mangler her. Fra avisens indhold: stofområder, der kom og gik, herunder også periodiske karakteristikker af avisens stoffordeling; kronikkens indhold (vi får kronikørernes navne) og niveau – det samme gælder lederne, der gennem årene har varieret stærkt i henseende til sværhedsgraden set fra læsernes synspunkt. Der er også et område som litteraturanmeldelserne, der lige fra starten var et styrkeområde. Her er der store svingninger, vi ikke hører om. Snart har der været forholdsvis stor andel af faglitteratur, snart slet intet: hvornår var det sådan og hvornår anderledes, og ikke mindst hvorfor (redaktørens luner?).

Inden for den økonomisk betonedede side er der også en god portion spørgsmål, man gerne havde set stillet og besvaret. Der er det helt banale, hvad medarbejderne tjente, men også sammensætningen af bladets indtægter, og hvilken indflydelse økonomiske hensyn havde på stoffet (lokalt københavnerstof og landsstof, overklassetof og småborgerstof).

Alt dette har imidlertid ifølge værkets anlæg ikke ligget for. En skønne dag bør Politiken dog opfylde sine forpligtelser på dette område. Der er imidlertid en anden forpligtelse, man kunne ønske sig, men det er nok for meget forlangt, at Bo Bramsen havde opfyldt en forpligtelse lignende den